1.Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. К. : Довіра, 2006. 703 с.
2.Садовий І. Ф. Безіменні плугатарі: повісті, п'єси, упоряд. та передм. Т. І. Виноградника. К. : Веселка. Видавництво імені Олени Теліги, 2003. 591 с.
3.Ясінчук Л. Народний учитель у новій повісті. *Рідна школа*. Львів, 1935. Ч. 7. Рік IV. 1 квітня. С. 100-101.

УЖИВАННЯ В МЕДІАТЕКСТАХ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ВОРОЖІСТЮ: НА ЗАМІТКУ РЕДАКТОРОВІ

Конєєва О. О.
старший викладач кафедри української мови
факультету української філології та літературної творчості
імені Андрія Малишка
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Взаємодія є основою спілкування в суспільстві, адже люди постійно контактують задля вирішення різноманітних проблем і задоволення потреб, які виникають у житті. Під взаємодією (інтеракцією) розуміють «вплив однієї реалії (тіла, елементарної частинки, біологічної істоти, людини, співтовариства) на іншу реалію, що змінює їхню динамічну поведінку» [1]. Важливим проявом цього процесу є міжособистісна взаємодія, яка є віддзеркаленням як індивідуальних якостей людини, так і засвоєних особистістю норм і цінностей суспільства. Почуття, які виникають у процесі міжособистісної взаємодії, залежать від причин і мети інтеракції та можуть бути такими, що зближують і об'єднують людей, а також такими, які роз'єднують, призводячи до виникнення конфліктів і ворожості [2, с. 148-149]. Одним із різновидів такої конфліктної взаємодії є війна, що являє собою організовану боротьбу між двома націями, класами за допомогою засобів збройного насилля [3, с. 63]. Під час війни між сторонами виникає агресія, яка має різну природу, адже одна держава здійснює протиправне застосування збройної сили, а інша – захищає свій суверенітет і територіальну цілісність.

Така ворожа взаємодія виникла у зв'язку з війною росії проти України, а особливо після повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року. В українських медіа воєнного часу автори дописів уживають різні дієслова на позначення ворожої взаємодії, учасниками якої мимоволі стали Сили оборони й увесь народ України: *воювати, провоювати, боротися, сперечатися, посперечатися, конфліктувати, бити, битися*. Коли журналіст описує в медіа події, пов'язані з російсько-українською війною, то, використовуючи наведені дієслівні лексеми, має на увазі не те, що дві сили беруть участь у збройному конфлікті одна проти одної, дотримуючись норм права, а те, що росія здійснила неспровокований акт збройної агресії проти України, яка змушена захищати свою територію, народ, незалежність. Центр стратегічих комунікацій та інформаційної безпеки разом з Інститутом масової інформації після повномасштабного вторгнення розробили

словник термінології щодо війни рф проти України. У рекомендаціях зазначено, що правильно вживати формулювання «російсько-українська війна», адже саме цей термін називає події відповідно до реального стану речей, а не маскує війну росії проти України, вважаючи, що це якийсь конфлікт, у якому Україна також винна [5]. Тому хоча у взаємодії, названій дієсловами із семантикою ворожості, беруть участь два актанти, лише один із них, який представляє сторону держави-терориста, є таким, який здійснює злочин агресії, а другий актант виявляє ворожість у відповідь на цілеспрямоване застосування насильства проти суверенної держави, якою є Україна.

Найчастіше в медіатекстах періоду повномасштабної війни росії проти України вживають різні форми дієслова взаємної дії *воювати* у першому й третьому лексико-семантичних варіантах (1. з ким, проти кого і без дод., заст. кого. Вести війну. […]. 3. З ким, проти кого і заст. на кого, перен. Бути в стані напруженої неприязні або війни; ворогувати [4]) й спільнокореневі дієслівні лексеми, які містять у своїй семантичній структурі імпліцитну сему «ворожість»: *воювати, воює, воюємо, воюють, воювали, воюватиму, воюватимемо, будуть воювати воювали б, воюючи, провоювали.* Наприклад: *Україна* ***воює*** *з дуже потужним противником, у якого багато зброї, багато людей і набагато більший мобілізаційний потенціал* (УНІАН)*; Сьогодні ми* ***воювали б*** *за Варшаву, а не за Бахмут* («Європейська правда»); *У стані війни, коли ми* ***воюємо*** *з неслабкою, скажімо так, країною, потрібно забути про свої рейтинги і працювати в інтересах військових* («Українська правда»); *Вони зі мною* ***провоювали*** *до середини квітня, а потім я їх відпустив додому* («Бабель»); *Реально неможливо,* ***воюючи*** *з таким ворогом, десь не втрачати контроль* («Букви»); *Але суть одна й та сама. Перевиховати дітей, аби потім вони* ***воювали*** *проти України* (LB.ua); *Мабуть, саме така позиція головних союзників і викликала відомий сарказм президента Зеленського, а також резонансне інтерв'ю главкома Залужного про те, що ЗСУ будуть* ***воювати*** *до перемоги хоч НАТівською зброєю, хоч українською, хоч трофейною* (Цензор.НЕТ).

ЛІТЕРАТУРА

1.Взаємодія. В. С. Лук'янець. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України. НТШ. Київ, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – URL: https://esu.com.ua/article-33901 (дата звернення 19.08.2023).

2.Жмайло І. М. Міжособистісні взаємини як соціально-психологічна проблема. *Проблеми сучасної психології.* Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Кам'янець-Подільський. 2013. Вип. 22. С. 146-156.

3.Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

4.Словник української мови [Текст]: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ : Наукова думка. 2012. 1119 с. Т. 3.

URL:https://services.ulif.org.ua/expl/entry/search/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BE.
5.Стратком та ІМІ розробили словник термінології щодо війни РФ проти України. – URL: https://imi.org.ua/advices/stratkom-ta-imi-rozrobyly-slovnyk-terminologiyi-shhodo-vijny-rf-proty-ukrayiny-i52172 (дата звернення 23.08.2023).

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НАУКОВОМУ ЛІЦЕЇ

Ланкіна В. В.
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

З реформою освіти «Нова Українська Школа» з'явилося багато викликів та питань як для педагогічних працівників, так і для здобувачів освіти та їх батьків. Сучасні школи змінюють свій статус з гімназій на ліцеї та навпаки. У ліцеях повинне бути реалізоване багатопрофільне навчання, де профіль обиратимуть здобувачі освіти. І хоча реалізація Концепції Нової Української школи стосується на даний момент здобувачів освіти 5-6 та пілотних 7-х класів, зміни у підході до навчання стосуються учнів усіх класів.

Випускник Нової Української Школи, згідно Концепції – це усебічно розвинена, здатна до критичного мислення особистість; патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя [1, с.6]. Інноватор-випускник Нової Української Школи передбачає здатність здобувача освіти до дослідницької діяльності, вміння спостерігати, аналізувати та робити висновки, проводити експериментальну роботу. Для того, щоб виховати такого випускника необхідно формувати дослідницьку компетентність під час освітнього процесу, починаючи з молодших класів.

У Концепції також наголошується, що важливим для учнів є не просто отримання знань, а вміння ними користуватися. Для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці, згідно «Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (18.12.2006), виділено 10 ключових компетентностей нової української школи. Формування дослідницької компетентності на уроках англійської мови включає в себе, насамперед, формування таких компетентностей, як:

*1.Спілкування іноземними мовами***.** Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у